

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Abdulhamit Gül** tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 28.06.2019

Tuna ÇELİK
Mardin Milletvekili

İnsan hakları hukuku bakımından Türkiye'de 90'lı yıllarda yaşanan kayıplar, zorla kaybetmeler ile insanların özgürlük, adil yargılanma hakkı, güvenlik hakkı ihlal edilmiş, en temel hak olan yaşam hakkı elinden alınmıştır. Temel haklardan biri olan yaşam hakkı gerek Anayasada (Madde 17) gerekse uluslararası hukuk belgelerinde (Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi, Madde 6) garanti altına alınmış olmasına rağmen Türkiye'de 90'lı yıllarda yaşanan çatışmalar sırasında uzun yıllar bölgede OHAL uygulanmıştır. Zorla kaybetmeler yaşanmıştır. TİHV'nın açıkladığı verilere göre Türkiye'de 1990-2011 arasındaki toplam faili meçhul cinayet sayısı bin 901'dir. Ancak iç hukuk sisteminde faili meçhul cinayetlerin cezasızlıkla sonuçlanmıştır. Bugün hala yakınlarının cenazesini kaldırmak için bekleyen, zorla kaybedilen yakınlarını arayan binlerce aile mevcuttur.

28 Haziran 2019 tarihinde Mezopotamya haber ajansında yer alan haber yine akıllara 90'larda yaşanan zorla kaybetmeleri, faili meçhulleri getirmiştir. Habere göre; Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Ömeryan bölgesinde köylüler ve Koçerler tarafından bir mağarada daha önce yaşamını yitiren bir insana ait kemikler bulundu. Girişi taşlarla kapatılmış mağaradaki kemiklerin 90'lı yıllarda kaybedilenlere ait olabileceği tahmin ediliyor. Köylülerin gösterdiği bölgenin Dirim (Şabanê), Pınarbaşı (Serêkaniyê) ile Akarsu (Stîlîlê) kırsal mahallesi üçgeninde yer alan ve Nevala Rişvan olarak adlandırılan bölge olduğu tespit edilmiştir. Kemiklerin bulunduğu yer, mağaranın ağzının taşlarla kapatılmış olması ve tek bir insana ait olduğunun tahmin edilmesi, 90'lı yıllara ait kayıpları andırıyor. Bu nedenle kemiklerin Nusaybin ve Midyat'ta 90'lı yıllarda kaybedilen isimlerden birine ait olabileceği tahmin ediliyor.

80'li yılların sonlarından başlayarak 90'lı yıllar dahil olmak üzere bölgede bir çok insan zorla kaybedilmiştir. Ömeryan bölgesinin eski Ermeni ve Süryani mezarlıklarının da bulunduğu

bölge olarak biliniyor olmasıyla birlikte Ermeni veya Süryanilere ait olabileceği de tahmin edilmektedir. Ayrıca, 2007 yılında Ömeryan bölgesinde bulunan Kuruköy (Xirabê Bava) kırsal mahallesinde Ermeni ve Süryanilere ait toplu mezarların bulunmuştur. Ancak bölgede inceleme yapmak için aralarında dönemin Türk Tarih Kurumu (TTK) Başkanı Yusuf Halaçoğlu ile İsveçli tarihçi Prof. David Gaunt'un da olduğu heyet bölgeye ulaştığında kemiklerin ortadan kaybedildiği tespit edilmiştir.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınız 90'lı yıllarda yaşanan faili meçhullere ve zorla kaybetmelere ilişkin araştırma yürütmekte midir?
2. Bakanlığınız Ömeryan bölgesinde bir mağarada yaşamını yitiren insana ait kemikler bulunmasına ilişkin bir çalışma yürütmekte/ecek midir?
3. Bölgede daha önce kayıpların kemiklerine ulaşmak amacıyla yüzlerce kayıp yakını Adli Tıp Kurumu'na DNA örnekleri vermiştir. Bu örnekler ile DNA eşleştirmesi yapılacak mı?
4. Ömeryan bölgesinde bulunan Kuruköy (Xirabê Bava) kırsal mahallesinde Ermeni ve Süryanilere ait toplu mezarlar bakanlığınızın bilgisi dahilinde midir?
5. Bakanlığınızın arşivinde başvuruda bulunan Faili meçhullerin ve zorla kaybedilenlerin yakınlarının iletişim bilgileri mevcut mudur? Bu ve benzeri durumlarda ailelere ulaşıyor musunuz?
6. Konunun detaylarını kamuoyuyla paylaşacak mısınız?